

Irena
Šimić

Fotografska ostavština Nenada Gattina

Fotografija mora služiti djelu. Ali, ne kao njegova puka registracija. Subjektivni stav u odnosu na umjetničko djelo omogućava fotografu da registrira i ono što osjeća, ali uvijek izbjegavajući opasnost da povrijedi osnovu umjetničkog djela. Tako realizirana fotografija djelo je vrijedno samo po sebi.

Nenad Gattin (Nedjeljna Dalmacija, 29. rujna 1985.)

Majstor fotografije i cijenjeni povjesničar umjetnosti Nenad Gattin puna je četiri desetljeća posvetio istraživanjima kulturne baštine i spomeničkog korpusa u Hrvatskoj i regiji. Njegovim fotografskim studijama prethodio je uvijek temeljit istraživački rad o nekom umjetničkom djelu ili objektu graditeljske baštine zbog čega u njegovim snimkama, odnosno serijama i danas prepoznajemo izvanrednu vizualnu kvalitetu. Njegov je autorski senzibilitet vrlo rano bio i međunarodno prepoznat, čemu su, dakako, pridonijele višegodišnje kampanje i terenska snimanja povijesnoumjetničkih cjelina i nacionalnih korpusa na čitavom području jugoslovenskih zemalja (primjerice barokna skulptura Slovenije). Njegovi profesori, autoriteti i kasnije suradnici, bili su ugledni istraživači, povjesničari umjetnosti poput Branka Fučića, Cvite Fiskovića, Radovana Ivančevića, Grge Gamulina, Milana Preloga, Vere Horvat Pintarić, Mladena Pejakovića i drugih; već od studentskih dana angažirali su ga u svojim istraživanjima i terenskom radu (od 1954. godine). Fotografija koju je

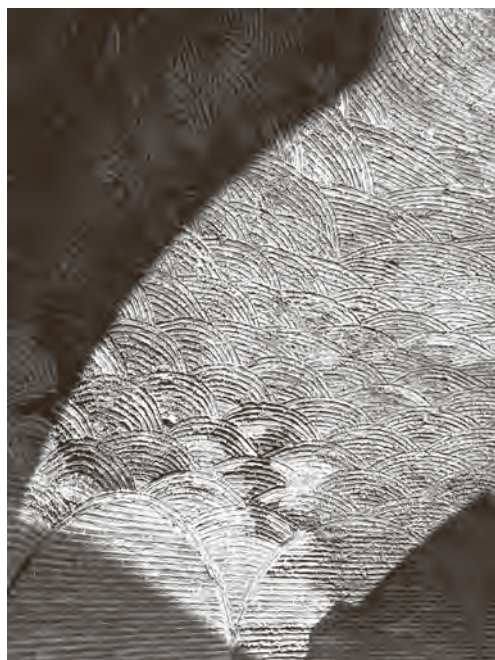

↑ Nenad Gattin, prvi autoportret iz gimnazijskih dana, oko 1947. Fotoarhiv Nenad Gattin/IPU

stvarao nije imala za cilj samo puko bilježenje materijalnih i estetskih zadatosti umjetničkog djela. Uvijek iznova Gattin je prihvaćao profesionalni izazov fotografa koji samim procesom snimanja uspostavlja metodu interpretacije umjetničkog djela, uzimajući u obzir primarnu ideju i osobni

izraz umjetnika, odnosno specifičnosti pojedinog povijesnog spomenika.

Od 1964. godine puna dva desetljeća Gattin je bio aktivan i angažiran član fotografske sekcije ULUPUH-a (Udruženja likovnih umjetnika primijenjene umjetnosti Hrvatske). Tijekom godina sudjelovao je u istraživanju i terenskim snimanjima te pripremi mnogih opsežnih monografskih povijesnoumjetničkih studija. Autor je dvadesetak fotomonografija, desetak samostalnih tematskih izložbi te suradnik u realizaciji desetak muzejskih postava u Hrvatskoj. Fotomonografije o Jurju Dalmatincu, Dubrovniku, majstoru Radovanu, Dioklecijanovoj palači, Starohrvatskoj sakralnoj arhitekturi, Istarskim freskama, kao i drugi naslovi vrhunski su primjeri spomenute autorske interpretacije spomeničke baštine.

↑
Split, Dioklecijanova
palača, 1960-ih (inv.
br. neg. 2268A),
Fotoarhiv Nenad
Gattin/IPU

←
Terenski rad
u Istri, 1960.,
Fotoarhiv Nenad
Gattin/IPU

↑ Prozor radionice majstora Frane Kršinića, 1968. (inv. br. neg. 3178A), Fotoarhiv Nenad Gattin/IPU

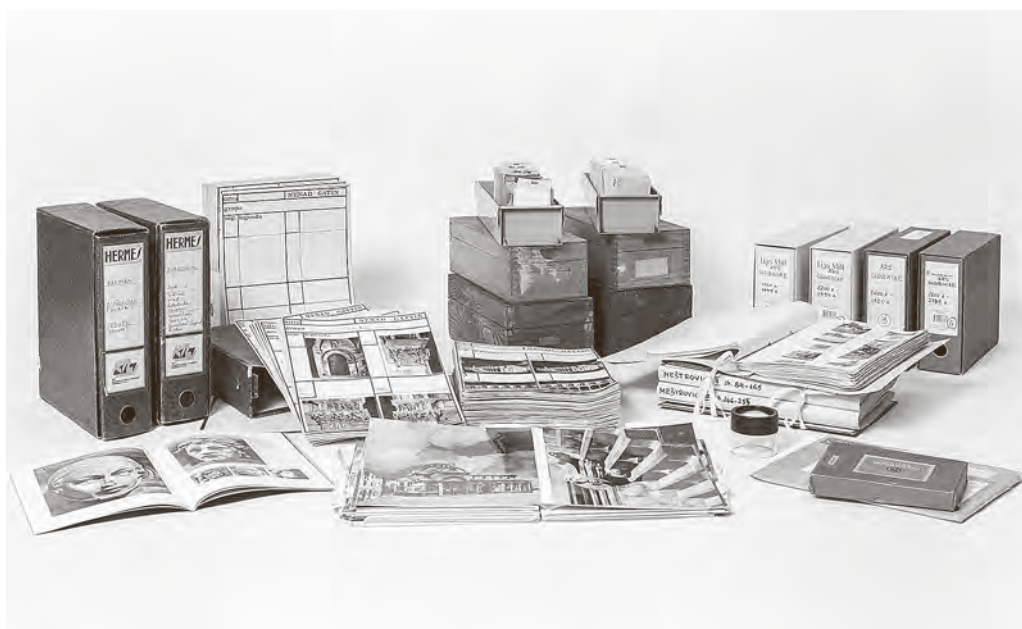
Njegov profesionalni rad bio je uvijek praćen pozitivnom likovnom kritikom te ovjenčan priznanjima; jedna od značajnijih nagrada jest ona Vladimira Nazora koju je 1978. godine primio za fotomonografiju Dubrovnika i fotografije u stalnom postavu Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu.

Zbirka fotografskog gradiva od okvirno dvadeset i tri tisuće većinom crno-bijelih fotografskih negativna upisana je još 1991. godine u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, primarno zahvaljujući vrijednome profesionalnom angažmanu povjesničarke umjetnosti i kustosice Marije Gattin, koja je tijekom godina uložila izniman trud u stručnu obradu, zaštitu, konzervaciju i prezentaciju njegove fotografske ostavštine i autorskog prosedea. Od kraja 2016. godine zbirka je pohranjena u Institutu za povijest umjetnosti gdje je uz objedinjeno fotografsko gradivo – fotoalbume, fascikle i registratora s autorskim tekstovima, fotografskim ispisima, kontaktima i povećanjima nastalima u drugoj polovici 20. stoljeća, formirana kao *Fotoarhiv Nenad Gattin*.

Uz povjerenje obitelji i nasljednika, tim je činom osobni arhivskih fond i fotografski korpus umjetničkih spomenika i graditeljske baštine postao dijelom mnogo šireg konteksta u kojem se dokumentiraju, istražuju i valoriziraju umjetnički fenomeni, osobe, djela i spomenička graditeljska baština u Hrvatskoj. Simbolički je barem djelomično time ostvarena i Gattinova davna ideja o centralnom mjestu na kojem bi se za potrebe temeljnih povijesnumjetničkih istraživanja okupljao što iscrpniji fotografski korpus umjetničkih spomenika i graditeljske baštine: “Centralni fotoarhiv umjetničkih spomenika, povezan sa svim institucijama od naučnih do turističkih, omogućio bi ne samo da naša umjetnička baština i suvremena umjetnost budu sustavno dokumentirane, nego da budu ispravno interpretirane, te da se naučna obrada i popularizacija spomenika vrši pomoću fotografija, koje uz dokumentacionu ispravnost prenose i stvarnu likovnu vrijednost djela koje reproduciraju.” (Čovjek i prostor, br. 110, svibanj 1962.)

↓ Dubrovnik, zidine, 1970. (inv. br. neg. 6097), Fotoarhiv Nenad Gattin/IPU

↑ Fotoarhiv Nenad Gattin u Institutu za povijest umjetnosti, FOTO P. Mofardin, 2017.

U narednim godinama ovaj arhiv zasigurno će dobiti bolju vidljivost u stručnoj, pa i široj zainteresiranoj zajednici te mu tek predstoji proces revalorizacije – osmišljavanja mogućnosti primjene u kontekstu suvremenih istraživanja u polju povijesti umjetnosti, zaštite i valorizacije kulturne baštine, kao i mogućnosti prezentacije u kontekstu novih metoda obrade i predstavljanja fotografskog gradiva. Uz primarne aktivnosti (obrada, prezentacija, zaštita) prioritet će imati pitanja autentičnosti i

izvornog konteksta nastanka fotografija i ostalog gradiva. U skoroj budućnosti u planu je i izložba s popratnim aktivnostima koja će se osloniti na recentna istraživanja Gattinova fotografskog arhiva, a koja će zasigurno nadopuniti sliku koju je javnost o autoru stekla na temelju posljednje monografske izložbe koja je u kustoskoj koncepciji Marine Viculin i Marije Gattin održana u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu i Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku 2006. godine. ×

Preporučena literatura: MARINA VICULIN, "Nenad Gattin: fotografije", predgovor kataloga izložbe u Galeriji Klovićevi dvori, Zagreb, 8. lipnja – 30. srpnja 2006.; NENAD GATTIN, "Produžiti snagu sjećanja", *Nedjeljna Dalmacija*, 29. rujna 1985.; GUIDO QUIEN, "U povodu izložbe Nenada Gattina Fotografije

umjetničkih spomenika, Umjetnički paviljon, Zagreb, 10.–23. 11. 1969.", *Život umjetnosti*, 11–12 (1970.); VLADIMIR MALEKOVIĆ, "U ravnoteži autentičnosti i ekspresivnosti", *Vjesnik*, 9. prosinca 1969.; NENAD GATTIN, "O umjetničkoj interpretaciji umjetničkog djela", *Čovjek i prostor*, 110 (1962.)